

nouerat/soli plato dicat. Si at̄ et alij no-
uerat/ nō corā alijs q̄s corā illis ip̄s plato
reuelat. **C**auendū ne q̄s aliqd̄ sinistrū
alicui de aliq̄ loquat̄/nisi vlt̄ ille de q̄ lo-
quit̄/ ab illo cui loq̄t̄ emendet̄. vel ne ille
cui loq̄tur ei familiaritate iūgat̄/ ab ip̄so
corrūpat̄. **C**orreptōem aut̄ p̄dicatiōem
nō d̄z dimittere platos p̄pter subfannatō-
nem/ vbi sunt aliq̄ boni int̄ malos. vel q̄s
uis oēs sint mali/spes t̄m sit de correctiōe
alias d̄z tacere/ vel p̄t ad aliū locū trāfire/
vt fructum possit facere. **Finit**

De contumelia et

Contumelia p̄prie lo (cōuicio
quēdo ip̄ortat debonoratōem
alicui/ in hoc q̄ aliq̄s illō qd̄ ē
p̄tra honorē alicui/ deducit in
noticiā ei/ et alioz/ et hoc p̄ vba. ext̄so t̄m
noie/d̄z etiā eē in factis. **C**ōuiciū aut̄
est de honoratio alteri/ p̄ verba maifesta
tua vicioz/ ei/ culpabiliū vel naturalū.

De pctō mortali

Peccatū mortale fm̄ august. est
dictū vel factū vel cōcupitū qd̄
fit p̄ legē dei. **G**eneral̄ rēptatō
fit tribz modis suggestiōe dele-
ctatōe cōsensu. **S**uggestiōe ex-
trinseca fit in dicto vel facto hois vel dia-
boli. et hoc oī culpa carz et macula/ si ei nō
cōsentit̄. **I**ntrinseca est delectatio in p̄mis
moribz. et hec maculā hz/ s̄z nō crimen.

Consensus in delectatōez mortalis pcti
sicut est fornicatio/ est mortal̄. **N**ō sic ē in-
telligendū. **N**ā q̄ sic delectat̄. aut aduertit
aut nō. **S**i nō/ nō est mortale. **S**i aduer-
tit aut cito auertit se a cogitatione aut nō.
Si cito auertit se/ tunc est veniale/ q̄s
itez et itez in idē redeat. **S**i at̄ nō auertit
se a cogitatōe tali quā bñ scit eē mali. tūc
aut aduertit piculū pcti mortal̄ qd̄ est ibi
aut nō. **S**i nō adhuc ē veniale/ licz mai-
p̄iore. **S**i at̄ aduertit piculū qd̄ est ibi/
nec timer/ sed scienter et volūtarie manet
in tali cogitatōe seu cogitatōis delecta-
tione/ tunc peccat mortalit̄. **Finit**

Tractatus de par-

uul̄ trahēdis ad xp̄m eiusdē. m.
Jo. de gerf. Lancell. parisiēn.
Inite paruulos venire ad mez
nolite phibere. taliū enī est re-

gnū celoz. **S**uprem̄ legislator noster et
doctor xp̄s/ sufficientē prebuit instructiō
nē. tum doctrinis. tū operibz exēplis. ad
vniuersalē ecclesie decursum/ p̄ omī statu
et gradu regulandū. **I**ta enī recta fides hz
Et qm̄ portio ecclesie nō vilis est puero/
rū et adolescentiū cetus/ noluit idē christ̄
ip̄sos absq̄ cōgruis institutiōibz p̄tergre-
di quinetiā aliquoz tūc p̄ntiū et oīm per
hoc futuroz/ minus beniuolā indignati-
onē/ vel insipientiā rudē/ vel altā plusq̄
satis erat inflatāq̄ sapientiā cōpescuit eo-
rū qui phibebāt sibi puulos offerri/ imi-
nādo offerētibz. **S**inite inq̄t puulos ve-
nire. et. Et tanq̄ ab eo q̄reret cur hoc ita
sinerēt. subiūxit causam p̄cipuā et diuinā
dicēs. Taliū enim est regnū celoz. Et in
Marco sic habet textus. **D**iscipuli autē
cōminabātur offerētibz. qd̄ cū vidisset/ in-
digne tulit Et ait illis **S**inite puulos ve-
nire ad me et ne phibueritis eos **S**eq̄tur
Et cōplexans eos. et ip̄onēs man̄ sup̄ il-
los benedicebat eos. **D**ue verba si cū suo
pondere sententiāz cōsiderem/ ingentē
prosus acerbē mordacisq̄ iuectiōis ma-
teriā habebim̄ in eos q̄ puuloz salutē et
accessum ad xp̄m/ p̄pediūt Et ita profe-
cto audire digni erūt qui tales sunt. **S**z
absit oīs amaritudo reprehēsiōis. p̄cul-
esto oīs substomachatio p̄teruiens. imi-
temur puuloz simplicitatē de puulis lo-
cuturi. nihil hic contentiōsa animositate
declamem. **A**tendam̄ poti⁹ q̄ modesta
inrepatōe in discipulos x̄sus est xp̄s/ eti-
am dū indigne ferebat. **S**inite inq̄t puu-
los ve. ad me. **C**ontemp̄ deniq̄ sermonē
p̄ paruulis. nō magnopē p̄santes rudia
et vulgata verba si op̄ est balbutire/ more
nutricū et matrū. blefo ore sermōnē cū p̄-
uulis dimidiantū. dū modo sic intelligen-
tur illō qd̄ dicere volum⁹ satis est. **T**ū ad
animandū docendūq̄ puulos venire ad
xp̄m. **T**ū ad tollendū viāz scādala maḡ
q̄s ad quēpiā satirica dicacitate acrif coar-
guendū. **S**ub paucis igiū consideratō-
nibz/ quatuor nūero. ordine lucido distin-
guat̄ p̄ns opusculū. **P**rima consideratio
erit de puulis quāta necessitate/ cū sui et
ecclesie vtilitate veniāt ad xp̄m. **S**ecun-
da cōsideratio loquet̄ de scādalizantibz p̄-
uulos. dū eos varijs modis nō sinūt veni-
re ad xp̄m. **T**ertia subiungēt de laudabili
studio eoz q̄ reduciūt puulos ad viam q̄

De parvulis

ducit ad xpm Quarta ponet apologetica pro baculo mee defensionis et simul exhortabit puulos p me indignu ad xpm venire. **S**ubmitto tamen oia/autoritati benivole superioris mei in hac pte. Et neq sensum ppiu/neq prudentia neq iudicium/prepona amicoz meoz spualiu consilio. vt sit zelus me hac humilitate temperatus. ne vt sic currus incurrat Ubivero isti mecu senserint. reliq omnia que hoies aut carnales aut maliuoli aut ad pauca aspicientes enuciauerint/cotceptur sum leuit/sciens cu Hiero. q p infamia et bonam famam/puenitur ad christum.

Prima consideratio

De puulis quanta necessitate cu sui et eccle

Bsie utilitate veniant ad christu. **D**nu est viro cu portauerit iugum ab adolescencia sua. Jugum illud itellige qd xps asseruit ee suauet onus leue. **H**uius sententia veritas fundat prio in augmto diuine gratie / q tribuit exercitiis se ad ea / tato abudanti quato citi ac diuti hoc egerint Ubivero maior est gra in aia / magis est ipi foitrix nutritrix conseruatrix atqz roboratrix. Et e regione plerumqz fit iusto dei iudicio vt q gram dei vel neglexerit vel repulerit. abuttes donis dei et talentis summi patris famlias in prio etatis vigore du fas erat. post modu ad ea veniedi nequaqs recursus habeat. **S**z absq dei gratia qs saluabit. qs subsistet. qs no potius in pceptis vel i da nu ruer. **S**i tu in puericia cu deu nondu offendisti. nec pmeris falce peccatoz / ne qs (vt dicit) ascendere ad virtutes / qd fiet du hostis fueris. du gradis criminu sarcina / ceruice senectutis curuabit et pmet. **P**orro quis nesciat / primitias florentis etatis sicut et in platis et vineis et reb ceteris. acceptiores existere ac pinde obsequia puuloz gratioza esse qz senu debilitatoz. qui no vicia deserunt sed a vicis relinquit. **O**ptima queqz dies miseris mortalibus eui pria fugit. ait egregius poeta **A**mplius si consuetudis virtutis attedit. que ab arestorile (voc experientie proferete) vocat altera natura. pspicuu erit / nihil mala consuetudine onerosi amari atqz deteri / et bona consuetudine nihil facili suauius diuini qz. **P**ropterea consentiunt phi oes et poete cu theologis / no paz referre / iuue-

nes sicvel sic assuefieri. **A**deo in teneri assuefcere multu est. ait virgili. **H**inc iubet **T**ullius. **O**ptima forma viuendi eligenda esse qua iocunda reddet consuetudo **N**o male feres / assuesce. feres / ait naso. **E**t flaccus **F**igit equu docile / tenera ceruice magister **I**re via qua monstrat eques. venat / cus ex quo. **T**pe ceruina pellem latrauerit aula **H**ilitat in siluis catul / nuc adhibe puro **P**ectora verba puer. nuc te melioribus offer. **Q**uo semel est imbuta reces seruabit odor / e diu testa **P**ostremo si maxima vim consuetudinis / puerse leges et sacre lege supstitones ostendunt vt **A**uerro is comemorat / similit et viciosi mores. p ut conquerit **A**ugu. et alioz plurimi. quis dubitabit assuefactione in vera religioe castis moribus / plus habere virtutis. qn ad iungit et opitulat sicut pdixim gratie diuinit / inspirate / prepotes auxiliu **Q**uo circa / mea crebra mens exhorruit dum sonabat iuuentu subuersiuus illeversus **A**ngelicus iuuenis senibus sathanizat in annis. **P**lane no video q de sathanizate iuvene sperandu sit in senectute qn peruersis inclinatioibus accesserit puerioz consuetudo / si angelizans iuuenis et vicis obnitens / in senio sathanizat. **S**z blasphemiu hoc puerbiu adiuuenit erras vulgus vt reliqua multa **A**d qd ita. **A**d patrociniu vtiqz pditissimoz nequissimozqz puuloz suoz. quoz maior incopabile est copia. quatin non tam eos corrigeret. ab errore viaru suaz / qz non irrideretur a cofocijs timoratis et bene institutis (q profecto sunt rara avis in terris) quib inest verecundia mal obstas conatibus **E**t heu ita ia est. **I**n puulis laudat inuerecunda frons **P**rocaryultus **I**mpuru os et blasphemus et obscenitatis assuetu **L**ubricitas in oculo **I**n gestu ois dissolutio. **S**z vere quales ex talibus puulis prodeat viri atqz senes / persentit numiu christianitatis quotidiana calamitas **N**on fallebat ergo sed circumspectissime considerabat q affirmauit / reparatorem mox ecclesiasticoz si quera fieri / inchoandu esse a parvulis **Q**uia eni minus corrupti / minusqz tenaciter infecti sunt / capaciores inueniuntur doctrinaru salubriu **E**t si hoc fortassis no satis ad profectu. **I**stud eni notasse videt arestoriles dicens eos ineptos auditores moralis sciencie. nolens p hoc negare ipaz

eis vtilem existere. nisi dixerimus eum si-
bimet contrariū. ¶ Paruuli quippe apti
sunt ad accipiēda bonorū studiorū exor-
dia quando nondū falsas opiniones al-
tius imberūt. quando nondū radicē
berent pnciose adinuēdēs in eis. Utres
sunt recentes pro liquorib⁹ optimis. No-
nelle preterea plantatōnes quę sequūtur
leuiter quo ducētis man⁹ deflexerit. Om-
nia hec secus in senibus plenīs dierū ma-
lorū. quos citius frāgas q̄s flectas. Si po-
test inquit Jeremias mutare ethiops pel-
lem suam. ⁊ pardus varietates suas ⁊ vos
poteritis benefacere cū didiceritis malū.

¶ Ex si iuxta deductōem hanc reparatio
ecclesie ⁊ eius cultura / inicianda esset a p-
uulis (sicut esset) Ubi precor efficacī san-
ctissimū opus exercebit q̄s in celeberrimā
ciuitate parisiensī? Ibi sunt enim puuli
qui p̄ vniuersalem dispergent christiani-
tatem. Esse quoq̄ poterūt aliorū docto-
res instructoresq̄ comodissimi. maxime
domesticorū. ¶ Ex hac p̄terea, considera-
tione cōsequens est: nullū magis inimi-
cari ecclesie ⁊ preparare omnia antip̄po-
in demolitōez eius / q̄s facto aut verbis clam-
vel palam obuiantem voci xpi. d. Sini-
te puulos venire ad me. ⁊c.

Consideratio II

De scandalizantib⁹ paruulos duz varijs
modis eos nō sinunt venire ad christum

Qui scandalizauerit vnū de pu-
sillis istis minimis qui in me
credūt expedit ei vt suspē. mo-
asi. i. c. e. ⁊ demer. in pro maris:
Xps hoc dicē. dubitare nefas ē. Nec opor-
tet in hoc verbo vti dūtayat mystico intel-
lectu. transferēdo ad pusillos spirituales
quādo litteraliter etiā potest intelligi de
pusillis etate Et accipitur forte principa-
lius ⁊ prius de eis. tanq̄s scandalū piculo-
sius longe sit ipsorū q̄s aliorū credentiū.
quonia teste Oratio. Talis quilibet est
ceruus in viciū flecti. et dum semel corru-
ptus est / nōn eque leuiter ad virtutis for-
mā ⁊ caracterē reducit Propterea talium
scandalo precauēs Satiricus. docuit q̄
maxima debet puero reuerētia / ne scz q̄c-
q̄s fiat impudicū prauum ⁊ obscenū in of-
fensionē suę puericie. Ad hoc redit verbū
christi pmissum. Sinite ⁊c. Omnis quip-
pe scandalizans puulos / suo accessui ad

christum obuius est. Huius deniq̄ ius-
sionis / vtrobiq̄ similis fere causa ponit
a christo puulorū videlicz dignitas Nam
prius dictū est taliū esse regnum celorum
Dic assereit quonia angeli eorū semper vi-
dent faciem patris sui qui in celis est. ¶
¶ Hunc supe est enumerare modos scanda-
lorū / puulis obstacium. Est enim scan-
dalu dictū vel factū minus rectum / pre-
bens alteri occasionē ruine. Omnis id
circo peccare vel cadere faciēs puulos in
via morū gradientes ad christū / scandali-
zat eos. Hoc autem dupliciter fit. Hunc
operē nūc sermone. Et vtrobiq̄ duplici-
ter directe vel indirecte. ¶ Indirecte qui-
dem scandalizat aliquis. dum nō prohi-
bet scandalū. quādo sua auctoritate vel of-
ficio / posset et deberet. quēadmodū negli-
gentia nauē submergit nauem Aut certe
dum volens quispiā prohibere scandala
impeditur seu cōrumelijs apertis seu de-
tractionib⁹ occultis seu damnis ⁊ alijs di-
aboli mille machinamētis. Vtrūq̄ istud
scandalū prebuisse visi sunt discipuli. dū
⁊ prohibebāt paruulos venire ad christū
⁊ cōminabānt offerentib⁹. Et vero q̄s irra-
tionabiliter hoc egerint ⁊ nō fm scientiā.
Indignatō christi subsecuta / apertū dat
indiciū. Quos videns iesus inquit euan-
gelista indigne tulit. An operis huius p-
ua tibi videtur indignitas que ad indi-
gnationē cōmouere potuit dignatissimā
iesu mititatē? qui ipsū benignitatis fon-
tem valuit quasi turbare serenū. Non in-
terim memini litteris expressum / q̄ factū
aliud indigne tulerit christus. Qui etiā
ipsa publicanorū ⁊ peccatorum facinōra
mansuete ferebat / dum indignabatur fal-
sa phariseorū iusticia acclamans. Tur cū
peccatorib⁹ ⁊ publicanis manducaret. ¶
¶ Uitemus vtrūq̄ scandalū fratres ne ca-
dat indignatio christi sup nos. Nam in-
dignatio principis mors. quantomagis
dei. ¶ Scandala quidē operū ⁊ verboz
que palam ⁊ directe tenduntur adolescen-
tum pedibus / nemo non intelligit. Sūt
enim qui gloriānt non solum cum male
fecerint ⁊ exultānt in rebus pessimis / sed
diabolica pueritate socios quot possunt
facinoribus suis accumulāt. quasi scilicz
ad nil aliud intenderē videantur / q̄s ne so-
li pereant. aut ne parū comitati / detrudā-
tur in infernum. Talem olim catilinam

De paruulis

passa est romana respublica. et nunc plurimos experitur ecclesia. Excecauit enim eos malicia eorum. ut a fide discedant. et ut dati in reprobum sensum/agant ea que pridem apostolus ad Romanos scribens enueravit/ et (quod vix vllus credere poterit) longe deteriora et abominabiliora. Nec sufficiunt sue danatissime perditissimeque perditioni/extraneis proiecti/ ipsi nulli proximitati sanguinis/ nulli innocencie et angelice puritatis/ etati/ nulli parti sanctissime parcunt. quin omnia fedent/ omnia comaculet execrandis flagitijs. Tanta est nimirum libidinosae voluptatis effrenatio. tam fas omne nefasque confundit furor inflamatus et profundatus viciozum. ita ut recte senserit Origenes qui nihil referre posuit. inter demoniacum et alium passionibus suis agitantem. nisi quod amplius addo. demoniacum enim pena sola est hec vexatio que alteri ad culpam detestabilem imputat. **D**iremur ergo si nostra tempestate plus solito/ sensus et cogitatio hominis/ prona sunt in malum ab adolescentia/ quando cum primaria corruptione nature sugunt puuli/ quasi lacus personalem ut sic loquar sanicem peccatorum. **A**dde quod multorum parentum et magistrorum cura/ vel nulla vel vltima est/ de puulorum suorum moribus et eorum disciplinata custodia. Quid ergo stupendum/ absque ductore positi in via lubrica et tenebrosa (quod angelus domini malus persequitur) cadunt ex facili. **U**tinam negligere eos solum esset. Ponuntur ante oculos suos talium operum dictorumque nefandorum exemplaria immo et picturarum ignominiosarum et scripturarum lasciuarum simulacra. ad que aspicientes/ quid non nisi prauiter opentur? Audi satiricum. velocius et citius nos corrumpunt exempla domestica/ magnis cum subeant animos autoribus. Preterea quid aget filius/ nisi quod viderit patrem facientem? Ad quod retorquet puerbially illud eglogici carminis. Patrem sequitur sua pules. Ita euenit ut iam desit in multis remedij locus. quia que fuerat vitia/ mores fiunt. iuxta Senecae verbum. Nonne que so scandala hec tibi esse pessima videntur pro puulis precipitandis in via morum? Et ut talibus palam scandalizantibus non iam vnum sed multos ex pusillis christi quos non sinunt venire ad christum. **A**t vero si scandalizantes in obscuro et in occulto

rectos corde deterioros sint/ non mor diffinio. Isti sunt (ut diximus) qui ponunt scandalum non immediate et apte ante pusillorum pedes/ sed velut a latere. Nam ductoribus eorum de et instructoribus insidiatur eos subsannant et infamant et calumniantur. quasi non deuotione et religiosa pietate comunicent puulis in doctrina/ sed vel curiositate. vel hypocrisis vel fide aliqua. **H**ec est vulpina immo diabolica calliditas. que ex obliquo insidians mor dens ut coluber/ non sinit puulos venire ad christum. In qua peste minus est remedium quam in prima. quanto minus expelli potest hostis occultus quam aptus. Tales comperere debuisset illa sapientis preceptio. Nolli prohibere benefacere. Si potes et ipse benefac. Quod quis capiet nobis has vulpes paruulas que demoliuntur vineas et florem ortum ecclesie calcant. subintrant enim et repunt ex occultis. nec illas deprehendes nisi per vestigia. Et que sunt hec vestigia? Conculcatio certe florum quorumlibet pulcerrimorum. et euulsio salubrium plantarum: et rarissimus cultor accedit quinculperur. **S**ed quo portento et hominibus fiunt vulpes. et qua voluptate (dicam potius malignitate) ista agunt? Respondet de nonnullis. eos forsitan timere se detigi. Alios torquet linor edax. si quod non agunt fiat ab alijs. Alios fidei religionis que contemptus exagitat. apud quos pietas omnis/ non nisi fatua quedam et anilis stoliditas iudicat. Reliquos nihil horum/ sed sola tepiditas deuotionis euomi digna/ vexat et languidos excruciat. **U**el mundo ab his scandalis. expedit autoribus magis mori. quonia tot animarum penitentium a via dei rei sunt/ que clam vel palam scandalizant et pdunt. presertim dum non sinunt paruulos venire ad christum.

Consideratio III

De laudabili studio eorum qui reducant paruulos ad viam que ducit ad christum.

Qui conuertit fecerit peccatorem ab errore vie sue/ saluabit animam eius a morte. et operit multitudinem peccatorum. **E**t hoc verbo trahere potuit Gregorius. Nullum esse deo acceptius sacrificium quam zelum aiarum. **E**t si tanta sollicitudinis iniquitate. si tot vigilijs et curis immortalibus/ per media

vite picula querūt hoīnes saluare res va-
nas iamā perituras: si colligere satagūt
viles terrenaz opū sarcinulas/ q̄s Apo-
stolus arbitrat̄ur vt stercoza. Et dum hec
agunt/laudantur vt industrij vt diligen-
tes vt officiosi z viles reipublice. Vide-
te oro quāta est vel inertia vel infidelitas
de animaz immortalū salute nō curare
xpianos/immo qualis est illa impudētis
suma pueritas/eos inculpate. vñs q̄ nūc
ap̄tis nunc occultis p̄pedire/ qui puu-
los ducere satagūt ad christum ne corru-
ant in baranū. ¶ Sed oportune z ipor-
tune diebus festiuis z p̄ofestis/extrahit
aliquis bouē asinum a fouea z luto/z nō
prohibetur. Qua ratione coarguit aliq̄s
tanq̄s importunus et stolidus/si iugi stu-
dio omniq̄s tempe trahere conet animas
ad christum. animas infixas in limo pro-
fundi. vicijs obrutas. catenatas peccatis
vinctas in mendicitate z ferro: ¶ Quod
cunq̄s potest facere manus tua instanter
opare iubet Salomon. Et rursus mane
semina semen tuū z vespere ne cesset ma-
nus tua. quia nescis quod maḡ oriatur/
hoc aut illud. etsi vtrūq̄ simul meli⁹ erit.
Contemnūt amatores reprobi/verba q̄/
libet hominū/ dum male cupitis fruātur
amoribus. z zelator christi/ ad leuē statuz
vocis cuiuslibet/velut ad mote trepida/
bit arundinis ymbzam: ¶ Spūales do-
mus dei. templa z sacraria spiritus sancti
viuentia / ciuitates sanctorū. regna cele-
stia in terris/passim succendūt/ rapacib⁹
z infernalibus flāmis omniū viciozū/ et
opitulari nostra lentescet inertia ¶ Por-
ro quantis extollerētur fame p̄conijs. z
medicus gratis ingerens operas suas sa-
nandis egrotis. z aduocatus sine questu
patrocina. z artifex om̄is sue artis vtili-
tatem nil retribuētibus impriens: Qua-
lis igit̄ erit inter xpianos nō iusticia s̄ in-
fania. si medicus sp̄otaneus animaz. ad-
uocatus et artifex salutis earuz/ inculpa-
t̄ exhibita prohibet: ¶ Paruuli nomina-
tim tot/quotidie pessimis alloquijs v̄gē-
tur ad malū/ z nullus vltro cōtradicit nec
virtutū partes agit pro incitamentis ad
bonū. ¶ Deniq̄s puuli dira fame spirit⁹
excruciati/ petunt panē/ et nemo erit qui
frangat eis. quin etiā obstabit frangētib⁹
¶ Non ita docuit christus non hec egit.
¶ Nam in p̄gregandis animab⁹/compauit

se galline. qua nullū aliud animal erga fe-
tus suos (vt augustinus ait) magis infir-
mas pietate. demittūtur ale. plumēq̄s hir-
te fiunt. rancescit vox querula. obliuiscit
ipsa cibi. z in credibili supra vires animo
sitate pullos tuet. Et nos qui xp̄i sectato-
res dici volumus/in hoc ope torpescem⁹
obseruabim⁹ tempa. mēsi b⁹ totis quiesce-
mus: absit ¶ Inueniūtur aut̄ modi plu-
res reponendi puulos in via ducente ad
christum Unus est p̄dicatio publicā Ali-
us ammonitio secreta. Ali⁹ magistralis
disciplinatio. Reliquis z hic xp̄iane reli-
gioni proprius/est confessio ¶ Sentiat
alius qd voluerit/ ego i simplicitate mea
iudico cōfessionē. si modo recte facta fue-
rit/esse directricē efficacissimā ad christū.
¶ Aperit̄ur enī per eam morbi peccato-
rum intimi. si docte prudenter et morose
p̄scrutatus om̄ia fuerit confessor obstetri-
candi scientiā habens ad educēdū et ani-
ma colubrū tortuosum z ad eijciendū vi-
rus pestilens a corde. quo manēte nulli⁹
vñq̄s puuli spiritus crescit in christo. sed
iugiter morbidus z languidus immo pe-
nitus emortuus z sepultus iacebit in ster-
quilinio peccatozū. Ac proinde nullum
opus vite/nullum motū ducentē ad chri-
stum. p̄duceret et se. z sanies pro sanguie
concretesceret. dū spina peccati confixa ma-
neret in vulnere q̄netiā misera consciētia
stimulis mortis itrosus exagitata ober-
rans rapetur aliozsum p̄ vias difficiles z
adinuentōnes desideriozū mortiferas
Addo q̄ alibi nulla potest fieri monitio
accomodatior q̄s in confessioe. nulla con-
ferri medicina aptior egritudinib⁹ vicio-
rum Erybi queso potest adhiberi p̄serua-
tio cautior pro futuris: ¶ At vero fatebi-
tur aliquis ita se habere. sic tamē fatebit̄/
q̄ nō nisi semel in anno/vel ad multū q̄-
ter/opus istud circa eundē puulū exerce-
ri cōgruat. Ad quod nouissime r̄fusuz est.
dum de diligentia mūdanozū/ sermo ha-
beatur. q̄q̄ nō obstitimus isti sententiē
velut quotidie suadeam⁹ eundē confiteri
Utinā vel semel in anno puuli comple-
rent vnicā debita integritate confessioē
Sed quoniā multi sunt/ z tempus illud
p̄sce breuissimū est/ vt non vacet curatis
z specialiter penitentiarijs/inquirere suffi-
cienter ad fundū de om̄ibus. expedit vt q̄
libet puulozū (immo necesse est) semel re-

De paruulis

enseat cum prudenti cōfessore/ totū vite sue decursum. nō in transitu. neq; strāgu lato ore. sed diutine z pfecte. ¶ Resultat ex hinc triplex profectus. In puericia siq; dem multi seducti pl⁹ q̄s diabolica rabie/ multa faciūt vel patiūtur enormia nefandaq; qualia vel loq̄ nesciūt vel nō audēt/ nisi p̄moniti z interrogari. de quib; tunc edocentur. ita tamē ne mala nescita male doceant. nisi forsitan cū detestatiōe uehementissima si ita res inciderit z funditus expurgant. Secūdo sciūt pro futuro q̄ z qualiter cōfiteri tenent. instruūtur q̄z nil in confessione mentiri vel celare deinceps. Tertio quietant suam⁹ in consciētia. duz ad p̄terita delicta postmodū in grādeuori etate verecūdius cōfiteri vident se nō astrictos z q̄ de p̄tate z discretione p̄fessoris/ nulla postmodū scrupulositas exortitur. nec ad supiorē remittūtur. Nemo paruos hos fructus esse iudicabit/ q̄ cognouerit quāta est vis tyrānica pudoris in q̄busdā. z plus in feminis. q̄ p̄serti horrida ipsoq; etiā cogitatu abominabilia facta/ miseram animā cōstuprauerūt/ usq; ad verticē simul cū corpe. Quisquis hec scire potuerit fatebit opinoz fere nō min⁹ esse si tales apiant os ad confessionē integā/ q̄ si naturaliter muto reparēt vor ad loquendū. ¶ Dicit aliquis mihi vel alteri opas suas circa puulozū monitiones z confessiones impendēt. Stulto labore cōsumeris. Tur ita? Quia nimirum. vel fingunt. vel mentiūtur vel mox recidiuāt ad vomitū. ¶ Sed respondem⁹ primo ad vltimū. quia grādeuis etiā vt p̄sbyteris/ q̄ tidianus est reditus ad peccatū. Nec propter hoc desinūt cōfiteri. Nunq̄d sentinā nauis exhauriēs idcirco deserit opus. qz redit tantundem aque quantū expulerit? Pugnamus cōtra vicia ait Sene. nō vt vincam⁹ sed ne vincant. Si quotidie manus sordidant. non minus abluim⁹ illas quia z si redeāt sordes nō ea tenacitate coherescunt. Porro mentiri nonnūq; aut celare se paruulos nō ignoro. in ipso p̄sertim aggressu confessionis Utinā nec adultis hoc adesset viciū. sed p̄detenti extorq̄tur veritas. cū bonis monitionib;. cū interrogatōnib; artificiosis sedulisq;. Et si non tūc vel subito. fiet hoc in postertū. dū inualuerit timor dei. z eoz. carnes cōfixerit. ¶ Et si quosdā despexerit deus ita vt eos

corrigere possit nemo prout sapiens loq̄tur/ nihilominus plures emēdant et si vltic sola anima in mense vel anno salua/ non pdita est occupatio. caritas opiet mltitudinem peccatozū. ¶ Quisquis igit memor est delictozū iuuentutis suēz aliorum plurimoz sicuti mihi conscius sum efferueat ad opus hoc qd̄ tegit peccata. et tegendo remittit. cōuertat impiū ab errore vie suēz liberat animā ei^a morte. Vos precipue rectores z p̄ceptores puulozū disciplinā erga eos sedulā cōseruate. Hoc ei bona fide z pia fraternaq; deuotiōe/ nō q̄ si iubens aut de vobis aliter sentiēs comoneo. Ipsos quoq; nō dico nō prohibere venire ad christū sed ducite. ¶ Et qm̄ nullū animal facilius/ q̄ puuli a puulis mutua cōtatione ledit. vestrū sit studiū/ circūspectiōe vigili p̄spicere q̄s ex nūero discipulozū vestrozū/ prauē fedeq; sit inset⁹ Unica praua pec⁹/ inficit oē pec⁹. Et vni⁹ adolescēt⁹ sordidi mores/ plures ex cōsortio sanos inq̄nant. Lū p̄uerso p̄ueteris denūciat propheta. Et de q̄busdam ait. Lōmicti sunt inter gētes z didicerūt opera eozū. ¶ Et si furta etiā modica opū temporalū dum sentiretis fieri/ cauta inq̄sitione z sollicitudie prohiberetis/ vel corripiedo vel eijciendo culpabiles. Atredite q̄ furtū aliud nullū damnosius. nullū qz execrabili⁹ sacrilegiū/ q̄ tollere p̄ciosas puulozū aias/ q̄ templū dñi sc̄m̄ (qd̄ ipsi sunt) p̄uersis seductionib;/ violare sedare demoliri subuerrere. Quamobz viciosos etsi nō omnes eijcere potestis (Semp enī bonis mali cōmixti sunt) Illos saltē notate/ qui nefanda p̄nicie/ palam nocēt ceteris. ¶ Sed dicit. Tales nulli sunt nullos inuenim⁹ Utinā nulli. vtinā vel solū pauci. At vereor ne aliter cōpertū habeatis. si diligentie vestre oculos ad hāc rem studueritis apire. Et certe fieri poterit. vt vnius publica correctio/ plurimos deinceps a peccandi libertate cōpescat. z talit̄ peccandi/ qualit̄ nec apte nomiare pudor finit. Discedent fortassis ab illius regimīne qui hoc egerit nonnulli/ dicentes quoniam durus est hic homo. Sed sperandū est tum in diuina p̄uidētia. tum in bona fama eius inde secutura/ q̄ alij meliores z numero plures subintrabūt. Nihil enim virtute amabilius. nihil qd̄ magis alliciat ad sui p̄sortiū. ¶ Deniq; monitos oēs

volum'cautos esse/ ne qbuslibet impro/
perare valeat puuloꝝ aliq̄s/ verbū p̄bete
In via hac qua ambulabā/ abscederunt
sup̄bi laqueū mibi. Et rursus. Iuxta iter
scandalū posuerūt mibi. Quo pacto sic?
impediēdo sc̄z eozū aliq̄e/ vel adiutores
suos/ ne verbū compleat dñi quo ait Si
nite puulos venire ad me. rē.

B Consideratio IIII

De apologetica pro baculo mee defen-
sionis et simul exhortabit puulos p̄ me indi-
gnum venire ad christum.

Soccupat' fuerit homo in ali-
quo delicto. Vos q̄ spirituales
estis/ h̄mōi instruite: in spū le-
nitatis/ cōsiderans teipsum ne et tu tēte-
ris. Exptissimus moꝝ fuit q̄ dicit Ars
artiū est regimē aiāꝝ. Quanq̄s ita nihil si-
ne arte nostri t̄pis hoīes et sacerdotes at-
tentare p̄sumūt. et ceci cecos ducūt. Jō si
ruina multiplex imineat/ q̄s ammirabit?
Adeo iā indignū videt ap̄d mltos/ si q̄s
ex theologis/ aut famat' in l̄ris/ vel ecclia-
stica dignitate p̄ditus/ ad hoc se op' inci-
nauerit. p̄sertim circa puulos. Qd̄ mibi
(q̄ in talib' eē putoꝝ momēti alicui') in
fabulā et ip̄ operiū cesserit. Et sane mibi
vident' discipuli domini adhuc tunc cele-
stiu' paz̄ capaces/ hac insipientia laboras-
se/ p̄hibētes puulos offerri x̄po reputan-
tes videlicet indignū eē si tant' magister et
doctor eoz̄ x̄ps/ huic hūilitati subiaceret
Lōminat' autē ip̄s sic sentiētes/ tā exē-
plum x̄pi q̄ verbū premīssum Apli. In q̄
vult aliorū instructores eē spūales et spū
lenitatis p̄ditos et cōsiderantes seip̄s ne
tēptentur. Tales vero' q̄s rari sint cogitare
stupor est. Da mibi aliquē et dicam q̄ spi-
ritualis est/ q̄ spūalr oīa dijudicet/ q̄ didi-
cerit ex eis q̄ passus est cōpati. q̄ q̄rat non
q̄ sua sunt sed q̄ iesu x̄pi. quē totū repleuit
charitas. hūilitas et pietas/ vt nullū in eo
locū vanitas et cupiditas inueniat. cuius
cōuersatio in celis sit. q̄ tanq̄ vn' ex ange-
lis dei/ nec b̄n̄dictōe nec maledictōe mo-
ueat' exēplo eoz̄. neq̄ ex ministerio/ occu-
patōnis sue inferioris/ sup̄na deserat. nec
sordes cōtrahat pestiferas. Alioq̄n qd̄ si-
bi p̄derit si vniuersum mūdū lucret' et ani-
me sue detrimentū patiat' nō audiēs iubē-
tem. Miserere aīe tue placēs deo. Tal' de-
niq̄ q̄ nullis stimulet' aut alliciat' formis

corp̄oz. sed abstractus in sublimi arce ra-
tiōis/ in sola animaz̄ p̄spicaci q̄litate ver-
setur. Quādiu enī ista tibi deerūt/ et repē-
te vel suspitōib' inq̄etaberis vel nimis ter-
reberis/ vel gloria turgescēs. aut contract'
eris infamia. carnalis es. nō spūalis. nec/
dum satis idone' q̄ alios instruas in spū
lenitatis. Quo fit. vt ad hoc res redeat. vt
inculpari poti' de temeritate q̄ de nimia
humiliatōe debuerim/ dum officio spi-
ritualiu' virozū memet immisceo. volens
puulos instruere p̄occupatos in peccatis
tanq̄ si testudo terrestris/ se pennas auī-
bus cōsociet. Sed qd̄ agā? Sentiant
aliter quidā ex hominib' etiā beniuolis:
Lōminant' vel mibi vel paruulis/ ne acce-
dant ad me. et hoc alia multiplici ratōe.
signāter quadruplici id arbitrat' recte fa-
cere. Allegant q̄ppe disparitatē moꝝ mi-
bi cū puulis. Allegant officij dignitatem
occupandā ad maiora. Dehinc causant'
loci et tempis importunitatē. Postremo
metuūt rei insuetudinē ab emulis calum-
niabilē. At vero tractem' pauca de sin-
gulis. Dicūt et vex est/ magnā esse dispa-
ritatē moꝝ debitoꝝ mibi/ ad moꝝes pu-
loꝝ. Nilominus si prodesse voluero/ vt
meos moꝝes suis cōtemperēt ad subleuā-
dum iacentes/ altiorē me deprimā neces-
se est. Non bene cōueniūt nec eadem sede
morant' maiestas et amor. Attramē sicubi
deest amor/ qd̄ p̄derit instructio. dū nec li-
bent' audiēt. nec dictis credent. nec impa-
tis obediēt. Quare maiestas et amor.
nē eruerē. et pro puulis puulū se facere. se-
clusis tamē vicij. et proiecta longē om̄is
impudicitie nota. Adde q̄ naturā esse cō-
tumacē/ testatur Sene. magis ducitur q̄
trahit'. Habet preterea hoc propriū gene-
rosa indoles (quod et irrātōnabiles et be-
stie et aues docēt) vt blādicijs q̄s terrorib'
magis capiat' despectaturq̄. Deniq̄ pau-
li verecundissimi / quo pacto detegerent
peccata sua turpia/ apud eū quē vel odi-
rent vel timerent. Apud eū rursus qui nō
prius eis psuasiss' se eis fidū esse. beniuo-
lum secretū et amicū. hoc autē psuaderi ne-
quibit. si nō modeste arriserit ridentibus
cōgratulef ludētib'. collaudet studia eoz̄
bona. si nō vitet acerbicatem et cōiicia in-
increpatōe sua cū om̄i leuitate et mansue-
tudinē. ita vt non odisse eos sed fraterna-
liter dilexisse sentiat'. Propterea tollens

De Paruulis

condescensionē affabilē et comicā a viro cum puulis/ vt efficacīā sue confessionis et cōmonitōnis euacuet/ consequēs est. **P**ersuasum sane habeo. sic egisse oli apostolū. Alioquin quō factus fuisset omnia ad omēs vt christū lucrificeret. si paruulos excipias/ ad quos nō factus sit puul⁹. Qua auctoritate preterea mādasset patribus de filiis humane tractandis/ neq; p/ uocandis ad iracūdiā; nē pusillo animo fierent/ si puulozū velut indigna horruisset conforia. **S**ed quid argumētis nitimur/ cu; hoc ipsum ab apostolo expressum sit. Facti sumus inqt puuli in medio vestri. tanq; si nutrix foueat filios suos. **P**onderemus itez obsecro q̄ ratiōe iubet apls instruere p̄occupatos in delicto aliquo/ in spiritu lenitatis. Et videam⁹ si hoc nō prius egerit et docuerit legislator noster xps. Cum enī proclamans inuississet. Venite ad me omēs qui laboratis et onerati estis. subiunxit pro re ad hec necessaria. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. **P**lura in vetustis patrum historijs ad hāc rem traduci possent testimonia. In quib; nihil ita efficax ad correptionem emendationēq; multozū/ repertū est/ quē admodū est lenitas. Nihil enī hominū melius est facilitate et clementia aut Lomicus. Nonne iohānes ille diuinorū conscius et conscriptor secretorū latronis et homicide p̄ditissimi manū osculat⁹ est/ vt eū lucraret. Quis egregiū doctozē Augustinū tanq; sidus aliq̄ beniuolū adq; fuit ecclesie/ ambrosius. Qua virtute/ vt q; beniuolentia et mititate. Lepi inqt Augustinus de eodē. Lepi amare hoīem. nō vt doctozē veritatis. sed vt hominē beniuolum in me. O prudētissimū et verū dei sequacē/ ambrosiū. Non dixit August. tūc pestiferis opinionibus inflato. Recede a me pctōr es. heretic⁹ es. blasphemus es. Quanto minus hec et silia de puulis fidelibus ad eū cōcurrentib;/ ira feruēcēs vomuisset. **P**orro si recogitem⁹ q̄s nihil erat in opibus christi vacuū/ et sententiarū maiestate carens/ iudicabim⁹ ipm non mediocrē rē intendisse/ dū vocabat puulos ad se/ cohibēs discipulos charissimos phibētes eos. Debinc eos accedētes amplexabat. imponēs eis manus/ et bñdicebat eos. Et O p̄ssime Jesu. q̄s vltra p̄ te verēcundabit esse humilis ad puulos.

Quis tumescens et elatus de sua vel magnitudine vel sciētia/ puitatē deinceps puulozū/ ignorantia aut imbecillitatē audebit aspernari. quādo tu/ qui es deus benedic⁹ in secula/ in quo sunt oēs thesauri sapientiez scie dei absconditi/ vsq; ad castissimos puulozū amplexus/ brā brachia māsuertis inclinās atq; circūligas. Procul ergo/ procul ex hinc omīs elatio. seorsum sit/ indignabunda quelibet puulozū effugatio/ vinctū hoc insigni exemplo xpi nostri. humanitas illa humilis in socrate a phis collaudata. q̄ nō erubescerat p̄ curas publicas/ laxare animū ludēdo cū puulis arundine etiā crurib; supposita. **O**si vidissent eū cathones cēforij nostre etatis/ quali eū cachinno derisissent. q̄s nō ita laxam⁹ ad puulos colludēdi licentia/ vt nō abhorrendā p̄clamem⁹ oēm in gestu aut verbo vel tactu petulantia aut impudicitia. Rursus alia ratio est humiliatōnis sue in obsequio dei sicut dauid saltans an arcā torq; virib; et nudat⁹. et vilis in oculis suis celebrat. Alia ratio dū queritur sola mētis recreatio. P̄ria semp optia est. et vix excessum recipit. nec videor vbi aliter locū hēat cōgruentiorē illō ecclīasticū etiā a Tullio in de officijs approbatū. Quāto maior es/ hūilia te in oib;. Hic christ⁹ staturo puulo corā discipul/ q̄b; hāc hūilitatē normā verbo et rēplo inculcare volebat. Qui maior est inter vos/ erit sic minor. Et rursus in loco q̄ tractam⁹ quis quis nō recepit regnū dei/ velut puul⁹/ nō intrabit in illō. **E**cce corā deo. quia nō mentior/ plures audiui a triennio cōfiteres puulos/ et quosdā eozū grādusculos. q̄ fatabāt se nūq; pctā sua fuisse dicturos alteri. nō sic eis cōdescēdēt et diligēt interrogāt. instāt etiā moris articulo q̄s tūlibet dānari debuissent. Agnosce ergo qd efficacie lateat in ipa cōdescēsiōne benigna. Et qd opes interrogatōnū admonitōnūq; discretio cauta et sedulitas artificiosa. magis vero in his dei virt⁹ inuocata spata p̄piciat. Quosdā p̄terea noui viros experitos q̄ iā a multis anis p̄fessionū auditores fuerāt/ prestātes sevir aut nūq; repisse aliq̄ certū ifectū vicij q̄ pri⁹ illa cuiq; alēi detexiss; Hec id adhuc fecissent. nisi magis circūspectōis et lenitatē spūalis arte/ cepissent eos et pia qdā fraude vtili circūuenissent. Qua sup re/ quēdā alia scripsisse me

D memini et ad vicioꝝ cognitiōem precipue taliū nuper vnus editus est in gallico tractatulus. **E**xpediam⁹ nos breu⁹ in reliquis tribus calumnijs. Nam q̄ allegatur dignitas officij mei aut etiaz gradus magistralis iā satis factum arbitroz. **Q**uare sup additur / meam occupatiōem in maioribus esse debere. Nescio proꝝsus si quicq̄ maius esse potest in quo puitas mea proficere valeat q̄ deo dante virtutē a faucibus canis infernalis ⁊ ab ipsi⁹ gehenne portis / animas eripe ⁊ tales puuloꝝ animas / quasi plantare aut rigare. p̄ rem nō indignā horti ecclesiastici. puulos loquor p̄sertim in studio vt eis det incrementū christus. **S**ed asserūt me in p̄dicatiōibus publicis / ista magnificentius opaturum. **I**d quidē forte pompos⁹. sed meo iudicio nō efficacius neq̄ fructuosius. **C**onfundit p̄idē ipse christus superbiā nostrā. que nō vult nisi multos habeat auditoꝝ os suū aperire sapiētiē. quādo cum muliercula samaritana ⁊ sola diu turno sermone p̄fabulatus est. **N**ullo pacto tamē abnegaueri ea me irrationabilr dimissurū esse que necessitatis sunt in officio cancellariatus. dum illi indign⁹ deseruiō pro quantalibet vtilitate securura in alijs. **S**ed vbi cessat necessitas (vt plerūq̄ cessat) quis occupatiōem meā tam salubzē inculpabit. quādo me tunc. forte vel ludentē vel ociantē coarguere p̄sumeret nemo. **A**mplius de loci ⁊ temporis importunitate que tertia est calūnia / que dam respōdimus in p̄iori cōsideratiōe. quāq̄ locus aptior ⁊ ab omni suspitione remotior esse nō possit q̄ publicus in ecclesia. **H**oc euuat p̄uerbialem illā notā. **Q**ui male agit odit lucem. **F**it quoq̄ iussio christi vt luceāt opa vestra bona corā hominibus et sit lucerna eius posita sup candelabzū. **Q**uod si scandalizant aliq̄ interpretantes hoc ad pompā / vel inanē iactantiā / gloriunculā / hypocrisim vel pape lardiā vel aliud h̄mōi. viderint qd dicant. **P**rofecto scandalū tale est acceptū ⁊ non datum. p̄bariseoz nō pusillorū. ac p̄inde contēnendū. quoniā neq̄ actus neq̄ loci p̄fert ex se aliquā spiritalis ruine occasionē. **P**orro nil mirandū si radius boni opis. q̄ sanis gratissimis est. sit lippus lūidis aut inflatis oculis. odiosus molestusq̄. **X**pi bonus odor sumus acclamat

apostolus. **S**ed quid subiūgitur. **A**lijs quidē odor mortis in mortē. **A**lijs autē odor vite in vitam. **L**etoz quisquis attēderit q̄ multa est messis dominica ⁊ operarij pauci (de operarijs loquor idoneis. **N**am alijs in numeri sunt et fruges consumere nati ait **O**ratius) videbit q̄ nullus dies nulla hora nullus locus ab hac operatiōe secludi deberet. **P**ostremo pro quarta calūnia. nō inficioꝝ rem per me aggressam apud p̄decessores meos fuisse insolitam / comicū me solatur p̄uerbium. suus cuiq̄ mos est. **S**i non liceret cuiq̄ aliquid p̄clare nouitatis arripere male iret res publica. immo non iam iret sed liberius corrueret. **N**eq̄ tamen est istō negocium proꝝsus insolens vel extraordinarium si de licentiā ⁊ mandato episcopi diocesani qui est dominus messis sue / quidam deputētur ad messem hanc. nūc hoc nunc illo modo colendam. **S**ed ⁊ si licentiā hanc quesierim / tutat me illa xpi sententiā. **R**ogate dominū messis vt mittat operarios in messem suam. **I**ndē ysaias p̄tegit qui petēti quem mittam ⁊ q̄s ibit nobis. **D**ixit **E**cce ego sum mitte me. **N**ihil est enī in actis istis meis / quicq̄ vlt irregularē vel illegitimū. quia superiorū potestas accessit ⁊ quia nullos paruulorum audire p̄sumpsi sicut nec facere propono / absq̄ p̄ceptorū sub quo informatur noticiā. **D**eniq̄ non parua cura scholarum ⁊ scholarū parisijs cōmissa est / saltem in multis / cancellario ecclesie parisiensis. tum iure officij. tū de mandato apostolico. **Q**uid vero curā hanc magis decere potest. q̄ religiosa bonozū morū disciplina. **S**ed repetentes amici quod dictū est. **C**alumniabūtur inquit aduersarij / nouitatē istā vel de curiositate vel de fictione vel de infructuositate vel de nimia leuitate aut aliquo h̄mōi. **H**ec non mihi noua sunt. **O** amici carissimi. **O**ia dudū p̄cogitauit ⁊ meū ipse pegi. **N**ā q̄ his vnq̄ fuit actio hois cogniti / q̄ vel reprehensione vel sinistra aut stulta interpretatiōe caruerit. **O**bscuro tū p̄ illā quā expectā salutē ⁊ obtestor corā pauēdo tribunali iusti iudicij dei qm̄ nemo nouit q̄ sunt hominis nisi spiritus hois qui in ipso est. quatinus iuxta regulam **C**hristi. **I**n hac re a fructibus meis me cognoscant. **E**t si quid in doctrina vel operatiōe / falsum ipudicū

De paruulis trahēdis ad christū

nefariū ve deprehēderint / nō refugio / iu
dicer tunc lupus rapax in vestimto ouiu
Si autem fructus operis boni / cernunt
extrinsecus. nō damnet postulo arbor in
tentionis de malicia intrinsecus. Alioqn
peccatū incurritur temerarie diuindicatio
nis fraterne. et scandalum ponitur puu
lis. quozū aduentus p hoc ad christū nō
nunq̄ impeditur. Portabit quisquis ta
lis erit / onus suum imposterū. ego libera
tus extitero. Et animaduertāt precor ob
seruatores mei quantū fiducie gerat ani
mus meus in hac causa sibi bene consci⁹
quando ipsos etiā tot puulos. (quozum
conditio est. nīl facile celare) testes habeo
et inuoco. Sed hec hactenus ad alios

E

Hunc ad paruulos conuersus / eos sapi
entie verbis confidens / exhortabor. vt si
quis paruulus est veniat ad me nihil eru
befcat. nihil trepidet. nihil exhorreat. Au
diat quisquis ille erit bona saltem quedā
monita ex ore meo. si id ipsum arrego mi
hi. Jure meo id possum non in me sed in
domino Inducā ad bonū si potero. no
minatim inter cetera ad recogitandū om
nes annos suos in amaritudine anie sue
Et ad scopandū spirituz suum scoba lin
gue proprie. Ad hoc tamen vel aliud nul
lum cogam inuitū. Porro nihil de ta
cendis inquirā / neq̄ persuadebo / immo
prohibebo sociozū vel aliozū secreta p
dere. Nullus insuper suspectā habeat fi
dem meā in obseruando tam signo q̄ ver
bo sigillū confessionis integrum. Scio
quātūm priuilegiatū est. Vellem vt con
fessi / tanta se et me discretōne celarent ne
q̄ per quosdā inducerētur ad opposi
tum / curiositate praua fatuaq̄. Sed
extimescet aliquis / penitentie austeritatē
Vane hoc. quia nullam nō vltro sustinē
dam impono. Volo enim exemplo guil
belmi parisiensis / cum parua penitentie
voluntarie complenda / mittere homies
ad purgatoriu / q̄ cum inuita non faci
enda / precipitare in infernū. Quisquis
aderit peccatozū suozum quanq̄ grauif
simozū conscius / dicat cū dauid nil omit
tens. Peccaui. Voz subiungam. pecca
tum tuū transtulit a te deus. nō vltimum
in penitentie punctum habuisse credide
rim si profecto ore abominata est iniqui
tas hoc est ad vomitū confessionis dedu
cta. Alius fortassis estimabit me cum

osurum vel sprecurum postea. cuius scele
ra cognouero. Lerte nihil minus. ama
bo eum potius vt filiū in Christo carissi
mum. vt cum preterea quē timere deū. et
bonum purgatūq̄ factum sciuerō. vt eū
subinde qui mee fidei se ita totum comi
serit / vt ea proderet mentis vulnera inde
cora. que carissimis forte parētibus neq̄
q̄ ostendisset. Et ita sentio in corde meo
scit veritas q̄ dulcius afficioz atq̄ man
suetius ad illos quos e magnis et graui
bus criminū periculis eruditos esse con
spicio / q̄ ad alios minus sauciatos. Nul
las deniq̄ vindicationis aut odij reliqui
as vnq̄ in animo residere pmiserim / pro
confessione cuiuscūq̄ delicti. etiam si p
pria mors parētum delictum illud esset.
Scio tamen q̄ non potest a cōfessis / om
nis repente pudor abijci. Sed hoc neq̄
necesse neq̄ vtile est. vincet tandem illuz
pudorem ratio. et ista interim cōfusio ad
non mediocrē pene dimissionē proficiet.

Conqueret alius et dicit frigidus sum
et indenotus. quid mihi prodest cōfessio
Et sane esto. ita sit. tanto diligentius ac
cedere conuenit ad ignitū eloquiū dei ve
hementer. Accede ad hūc ignem calesces
plus satis. Video sepe multos frigidos
in initio: q̄ etiā colloquiū tale super acti
bus suis vel horrēt vel ridēt / et discedūt
calentes consolati et vbertim flentes.

Obrigat mihi crebrius talis mutatio.
Dum quoq̄ circa sorozes germanas. dū
eas ad celibatum pperuum inducerem:
tale aliqd carnale patiebar. turbabat nō
nunq̄ me et rationes meas omnes / tum
tus vulgaris consuetudinis. insolitū mi
hi proponebat id quod agere moliebat
mea deuotio. Fluctuabam et nutabam. et
pene querebā dissoluere sanctitatem pro
positi ac retro pedem flectere. Quousq̄
tandem deo propitio / cōuertebam oculos
a terra in celum. a morte hac ad vitam / a
mortalitate ad eternitatem. et considera
bam in ipsa rationis arce et fidei lumine.
quoniā vanitas vanitātū et omnia vani
tas. Sic respirabam solidabar firmabar
q̄. Quo magis hortandi sunt omnes / vt
hoc modo. nō populari rumore vel con
suetudinis errore / sed pure veritatis con
sideratione / id quod iustum est et religio
se factum diuident. nec qd anim⁹ in pre
senti sentiat. sed quid sentire deat attēdāt

¶ **C**eter solitus sum ne tacebo / p̄fessos
 mibi specialiter instituire ad q̄tuor obser
 uada. Nam quo ad crimina p̄re ceteris de
 testoz in eis os mēdacijz & p̄iurijz detra
 ctionibzq; deoīstū. **D**an^o q̄z violentas et
 rapaces. Tactus deniq; libidinosos ma
 xime monstrosos. damnatosq; legibus
Primū obseruandū est vt summope si
 bi caueāt. ne deinceps sint occasio ruine &
 damnatōis alioz. quoniā istud est p̄riū
 demonis officū. Bene iussum est. Si nō
 caste. tamē caute. hoc est secrete & solitarie
 sine lesiōe vel scādalo cuiuscūq; **S**ecūz
 est. vt seductos olim ab eis / aut suos i ma
 lum cōplices / studeant quātū discretē po
 tuerint ad emendatiōem reducere. immo
 & alios p̄ eis. quatin^o & ipsi qui p̄ri^o demo
 nū nūc p̄ hoc angelozū fungātur officijs
Tertū est vt si peccauerint de cetero (p̄
 vt est humana fragilitas) semp tamē ad
 hibeāt tempore & loco ip̄m p̄fessionis an
 tidotū. quā nihil esse valiturā obtestoz ite
 rum & iterū. si nō fuerit integra & sufficien
 ter explicās atq; dinumerās cognita cōsi
 tentis peccata. cum circūstantijs maxime
 eis q̄ peccati sp̄m mutāt. **Q**uartū est.
 Indico nempe singulis nō obligatorie
 sed exhortatorie sepius. vt teneāt facilem
 quandā obseruatiōez pro omni tempore
 vite sue. tam pro rememoratiōe & quadā
 satisfactōe peccatorū integre simul con
 fessorū / q̄z pro cautela aliqua futurozū.
 Utor vero p̄muniter hoc modo. vt dicāt
 singulis dieb; bis pater noster & aue^{ma} **D**a
 ria semel de mane & semel de sero. cū toti
 dem p̄strationib; ad terrā. si & vbi cōmo
 de fieri poterit. Raro autē muto in hoc
 pro magnitudine & varietate criminū di
 uersitate h̄mōi obseruatiōnū. quoniā vix
 istud fieret & in alijs penitentijs secretio
 ribus p̄t scrupulosius varietas talis tra
 di. **Q**si in hoc innocētes cū nocētib; exe
 quem / nō conquerātur in nocētes. qz nō
 min^o obligati sunt qui ne similes eēt no
 centib; ipse prohibuit manutenuitq;
Hanc vero quadruplicē institutiōez pro
 puulis / metro ludēs cōprehēdi. vt eas al
 tiori mēte reponāt. **N**ō opere aut verbis.
 alios corrueris vnq; **S**it satis ipsa tibi
 p̄ditio propria **S**i q̄s p̄dideris monitis
 actis ve nefandis. Discrete ad rectū mor
 reuocare stude. Non pudor obsistat / tua
 quin cōfessio plene. **C**rimina scira notet.

vel nocet illa tibi **T**u de cōfessio grat^o tu
 ne recidiues **S**igno aliquo facili / iugiter
 esto memor **A**d extremū vsq; quo puu
 li diligitis infantia. **U**t quid diligitis va
 nitatem & queritis mendaciū. **V**enite fi
 denter. nulle viarum insidie. nullus latet
 anguis in herba **C**ōmunicabim^o mutuo
 bona sp̄ualia / quia tp̄alia vestra nulla re
 quiro **E**go vobis doctrinā. vos mibi ora
 tionē impendetis. immo orabim^o pinui
 cem vt saluemur. **S**ic angelos nostros vi
 cissim letificabimus / in quozū solennita
 te hec scribo. **S**ic forte. nec iā forte. s; cer
 ta spe misericordiā inueniem^o apud p̄z
 nostrū. dum obediem^o voci sue in accessu
 nostro ad eū. ego puocando / vos exequē
 do. **N**ec deerūt p̄ / gratie & deuotiōis am
 plexus / in p̄nti miseria cōsolatorū / post
 modū glorie cōsummate p̄petua vnitas
 subsequet^o **A**d quā nos omēs / qui sp̄ritu
 paruuli esse debemus / inuitat ipse **J**esus
 sp̄rituali collocutiōe & afflatu iugiter in
 spirās & dices. **S**inite puulos veire ad me.

Incipit opusculū
 eiusdem. de cōtractibus ad instantiā prio
 ris & p̄uentus dom^o carthusie in sabaudia
 Anno dñi. **M**.ccccx. **V**ese Januarij.

Incipit probemū
Qui volunt diuites fieri inci
 dūt in laqueū & tentatiōem
 diaboli / & desideria multa et
 inuilia et nociua. q̄ mergūt
 hoīes in interiū & p̄ditōem
Radix enim omnū maloz est cupiditas
 quā quidā appetentes / errauerunt a fide.
 & inseruerūt se multis doloribus. **T**u ve
 ro o homo dei hec fuge. **N**ec est aposto
 lica ammonitio cōformis sententie chri
 sti. **N**on potestis deo seruire et mānone.
Sed ve filijs **A**dā post peccatum.
 quos oportet trāsire per viā contractū
 ciuiliū. vbi meū & tuum perstrepuunt et
 altercantur. **U**bi dolos fraudes laqueos
 deceptionis / sp̄rgit & abscondit inimic^o
 dum iniqua rebus precia suadet imponi
 dum nō satis attendūt homines quod ait.
Buido carthusien^o. **R**ationalis creature /
 vera perfectio est. vnamquāq; rem tanti
 habere quanti habēda est. sicut pluris est
 aīa q̄ esca. fides & equitas q̄ pecunia. **Q**
 Quo fit vt sp̄uales etiā dei homines / vt
 euadūt pericula. licet nolint diuites fiei